

Első fokon alkalmatlannak minősített
kérelmezők másodfokú pszichológiai
alkalmassági vizsgálata

PROJEKTÍV MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA

Dr. Nagy Beáta Magda
klinikai szakpszichológus

Az I. és II. csop. kézilőfegyverek tartásának engedélyezéséhez
előírt egészségi alkalmassági vizsgálatok rendje

Foglalkozás-egészségügyi Fórum

2026. február 25.

A pszichológiai tesztek típusai

Teljesítménytesztek
(pl. intelligenciatesztek,
figyelemtesztek,
demencia felmérésére
szolgáló tesztek)

Személyiségtesztek:
objektív (pl. MMPI) és
projektív tesztek
(pl. Rorschach, Szondi)

Önkitöltő kérdőívek és
becslőskálák

**„Az nem biztos, hogy a világ olyan,
amilyennek látom, de az biztos,
hogy olyan vagyok,
amilyennek a világot látom.”**

(Halász, 1978)

Mi a projekció?

- az a folyamat, amikor egy pszichológiai tény (pl. fel nem ismert vagy elutasított tulajdonság, érzés, vágy stb.) kívülre kerül, és ott lokalizálódik (Laplanche és Pintalis, 1994 idézi Csigó, 2018)
- a belső feszültség elleni védekezés korai formája →
a sz. az elhárított indulatot a külvilágra vetíti rá, így védi meg attól a tudatát
- nem jelent pszichopatológiai folyamatot, a normál lelki élet része is lehet

Projekció a projektív tesztekben

- projektív vizsgálati paradigma: 1920-as évektől
- jelentésváltozás, -bővülés az analitikus koncepcióhoz képest
- új, ismeretlen helyzet → korábbi tapasztalatokból származó belső mintákat használunk → az ingerre adott reakciót a személyiség határozza meg
- Frank, L. K. (1939) nyomán projektívnek azokat módszereket nevezzük, amelyek során az egyénnek **egy strukturálatlan inger-együttesnek kell jelentést adnia**
- „Olyan eljárás, amely az egyén jellegzetes viselkedésmódjait annak megfigyelésével tárja fel, hogy hogyan viselkedik olyan helyzetben, amely nem konkrét választ vált ki.” (angol pszichológiai szótár, 1958 idézi Trull & Phares, 2004)

A projektív tesztek általános jegyei

A projektív tesztek sajátosságai

- A személyiség belső pszichés mutatóit kivetítő próbák.
- Adatai kiinduló támpontok → interpretáció
- Azonosíthatóvá teszik a személyiség alapvető tünetképzési mechanizmusait.
- A személyiség megismerését, a várható viselkedésmódok valószínűsítését teszik lehetővé.
- Viszonylagosan strukturálatlan ingeranyagot használnak → a többértelmű inger szabadabb, kötetlenebb, individuális választadást tesz lehetővé.
- Minimalista instrukciót használ a befolyásolás elkerülése miatt.
- Egyéni válaszokra, kreatív reprezentációkra sarkall (pl. történet kitalálása, rajz).
- A v.sz. szabadságot élvez a választadásban.
- A teszt szándéka, válaszai jelentése a v.sz. számára ismeretlen.
- A válaszok értelmezése több változón alapul, több dimenzióban értelmezhető.
- Használatuk, értelmezésük speciális szakértelemhez kötött.

A projektív tesztek hátrányai

- alacsonyabb megbízhatóság és érvényesség, mint pl. a klinikai becslőskálák
- az egyértelmű pontozási rendszer hiánya → nem biztosít teljes mértékben egzakt kiértékelést és értelmezést
- kiértékelésük hosszabb időt, jelentősebb humán szakértői erőforrást igényel
- ismételhetőség?

Miért használunk projektív tesztek az alkalmasságvizsgálat során?

Fontos területekről ad(hat) információt, ami másképp nem hozzáférhető:

1. Észlelési és gondolkodási folyamatok
2. Érzelmi működések
3. Személyiségstruktúra és én-funkciók
4. Társas kapcsolatok és interperszonális stílus
5. Motivációk, szükségletek és belső konfliktusok
6. Stresszkezelés és megküzdés

Hogyan használunk projektív tesztek az alkalmasságvizsgálat során?

- Egy teszt nem teszt...
- Alkalmasságvizsgálatnál még erősebben érvényes az az elv, hogy **nem elég csak projektív tesztet használni!**
- szakmai és etikai irányelvek szerint **csak olyan eszközök használhatók elsődleges döntési alapként, amelyek standardizáltak, validak és megbízhatóak** – vagyis objektív tesztek.
- A projektív tesztek ilyenkor **kiegészítő szerepet** kaphatnak, de nem lehetnek a döntés fő bizonyítékai

Ki számít kompetens teszthasználónak a projektív tesztek esetén?

Szakmai kompetencia:

A tesztet használó személynek rendelkeznie kell a szükséges pszichológiai képzettséggel **ÉS** a konkrét teszt alkalmazásához szükséges ismeretekkel.

Ki számít kompetens teszthasználónak a projektív tesztek esetén?

A tesztek besorolása:

A. Egyszerű képesség-, teljesítmény-, személyiség- és érdeklődéskérdőívek

B. Összetett képesség- és személyiség-tesztek

C. Projektív eljárások és kvalitatív eljárások

A teszthasználók besorolása:

A. Egyetemi hallgatók, pszichológus asszisztensek, viselkedéselemzők

B. Pszichológusok, pszichiáterek, (gyógy)pedagógusok,

C. Szakpszichológusok, adott tesztre kiképzett pszichológusok

Ki számít kompetens teszthasználónak a projektív tesztek esetén?

- **Teszt felvétele és kiértékelése:**

A tesztre vonatkozó speciális ismereteket és gyakorlati kiképzést igényel, ezért ezeket *B szintű* felhasználók szupervízióval, *C szintű* felhasználók önállóan végezhetik

- **A teszteredmények értelmezése:**

B szintű felhasználók szupervízióval, *C szintű* felhasználók önállóan végezhetik

- **Pszichológiai szakvélemény kiadása:**

Pszichológiai szakvéleményt *C szintű* felhasználó adhat.

Felhasznált irodalom

- Reinhardt M. (2024). „Röntgenfelvétel” a pszichéről: A projektív próbák általános jellemzői. In Vizin G. és Demetrovics Zs. (szerk.) *A pszichodiagnosztika kézikönyve I.* (pp. 159–165). Medicina.
- Kövály Z. és Kassai Sz. (szerk.) (2022). *Dinamikus szemléletű pszichodiagnosztika.* Oriold és Társai.
- Csigó K. (2018). *A Rorschach-teszt klinikai alkalmazása.* Medicina.
- Trull, T. J. és Phares, E. J. (2004). *Klinikai pszichológia.* Osiris.
- Gabbard, G. O. (2016). *A pszichodinamikus pszichiátria tankönyve.* Oriold és Társai.
- Mérei F. (2002). *A Rorschach-próba.* Medicina.
- Zay B. (2002). *Jung és a szóasszociációs teszt.* Thalassa, 13(1-2), 44-65.
- Jambrik, M., Posta, S., Erni, I., Csenki, L., Cserép, M., Ábrahám, I., & Pászthy, B. (2022). *A lélek képkötői és laborvizsgálatai. A projektív tesztek és a kérdőívek integrált alkalmazása a gyermek és serdülő pszichodiagnosztikában.* Magyar Pszichológiai Szemle, 77(1), 125-139.
- Vass Z. (2003). *A rajzvizsgálat pszichológiai alapjai.* Flaccus.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!